

Úvod do jazyka Python

Dominika Regéciová

FIT VUT + Gen

iregociova@fit.vutbr.cz, dominika.regociova@gendigital.com

Principy programovacích jazyků a OOP (IPP) 2025

Bakalářské práce:

- Rozvoj systémů pro klasifikaci malwaru — interní i open-source nástroje
- Detekce anomálií hrozeb a kampaní
- Reverzní inženýrství (nutná předchozí zkušenost)
- A další možná témata
- Programovací jazyky: především C/C++, Python, Rust
- Pro další informace sledujte VUT IS nebo nám napište
- Kontakt: iregeciova@fit.vutbr.cz / iregeciova na Discordu

Python budete potřebovat pro projekt do tohoto předmětu:

- Pozorně čtěte zadání
- Verze 3.xx (hlavně pozor na nekompatibilitu s Pythonem 2!)
- Hodnotící testy budou spouštěny na serveru Merlin
- Pokud budete psát projekt někde jinde, doporučuji před odevzdáním na Merlinovi alespoň vyzkoušet
- Užitečný průvodce Gitem (tip: [Git: Cesta válečníka](#))

Cílem přednášky je dát vám základ pro práci s jazykem Python a také tipy na další zdroje, kde je možné dohledat si další informace.

Naopak obsahem nebude návod na řešení projektu, ale občas upozorním na nějaké časté chyby a potíže, které jsem zaznamenala při hodnocení projektů z minulých let.

- Repositář s příklady z dnešní přednášky
- Python: oficiální stránky
- Python 3.11 dokumentace
- Python: oficiální návod
- Changelog k verzi 3.11
- * Real Python: velmi pěkné stránky s mnoha články a návody
- * PyCoders Weekly: newsletter s tipy na články
- * Arjan Codes YouTube: hlavně Python návody, ale i tipy pro vývojáře obecně

Feb 2025	Feb 2024	Change	Programming Language		Ratings	Change
1	1			Python	23.88%	+8.72%
2	3	^		C++	11.37%	+0.84%
3	4	^		Java	10.66%	+1.79%
4	2	v		C	9.84%	-1.14%
5	5			C#	4.12%	-3.41%
6	6			JavaScript	3.78%	+0.61%
7	7			SQL	2.87%	+1.04%
8	8			Go	2.26%	+0.53%
9	12	^		Delphi/Object Pascal	2.18%	+0.78%
10	9	v		Visual Basic	2.04%	+0.52%
11	11			Fortran	1.75%	+0.35%

Zdroj: <https://www.tiobe.com/tiobe-index/>

Název je reference na britskou komediální skupinu Monty Python

- V roce 1991 jazyk navrhl Guido van Rossum
- Postupem času vznikly tři nekompatibilní major verze, Python (1), Python 2 a Python 3
- Dnes jsou podporované verze 3.9 a vyšší (3.13 vyšla minulý rok)
- [Filosofie Pythonu](#)

Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Python_\(programming_language\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Python_(programming_language))

- Příklad: 01_hello.py
- 3 způsoby použití: interaktivní mód, spuštění skriptu a interaktivní načtení kódu

```
$ python (python3.11)  
>>> import this
```

```
$ python 01_hello.py  
Hello everyone
```

```
$ python -i 01_hello.py  
Hello everyone  
>>> hello("John")  
Hello John
```

- Python je vysokoúrovňový programovací jazyk pro obecné použití
- Je to imperativní jazyk a podporuje různá programovací paradigmatata
- Interpretovaný jazyk (kód je přeložen do bajtkódu podobně jako Java, interpretován virtuálním strojem)
- **Vše je objekt**
- Dynamický a silně typovaný jazyk
- Mnoho implementací (CPython, PyPy, Jython, IronPython, ...)
- Přenositelný (Windows, Linux, MacOS,...)
- Duck typing (příklad: 02_duck_typing.py)
- **Místo středníků a složených závorek využívá bílé znaky (tabulátor/mezery)**
- Automatická správa paměti (garbage collector)
- Open-source a zadarmo

- NonType: `None`
- Bool: `True`, `False`
- Int: `42`
- Float: `0.14`, `float('inf')`, `float('nan')`
- Complex: `2 + 3j`
- Str: `'Hello FIT!'`
- Bytes: `b'\x68\x65\x6c\x6f'`
- Doporučuji projít si dokumentaci (hlavně práci s řetězci): [Python: Built-in Types](#)

- Příklad: 03_coding.py
- Znaková sada vs kódování
- Jedno-bajtové vs více-bajtové
- Unicode vs UTF-8, UTF-16, UTF-32
- Str vs bytes v Pythonu

- Seznam (list): `[1, 4.2, 'hola', None]` – `04_list.py`
- N-tice (tuple): `('Doctor Who', 1963)` – `05_tuple.py`
- Množina (set): `{4, 1, 7, 3}` – `06_set.py`
- Slovník (dict): `{'Rose': 19, 'Martha': 23, 'Dona': 30}` – `07_dict.py`

- Navázání jmen na objekty (objektům přiřazujeme jméno nebo jména)
- Dynamické typování
- Bez explicitní deklarace
- Od verze 3.5 můžeme deklarovat i s typy, přes tzv. hints, které nemění běh programu, pro další typové kontroly, například s mypy

```
>>> x = 1
>>> x = 'Hola'
>>> x = [1, 2]
>>> y = x
>>> x.append(3)
>>> x
[1, 2, 3]
>>> y
[1, 2, 3]
>>> y = [4]
```

```
# x → 1
# x → 'hola'
# x → [1, 2]
# x → [1, 2] ← y
# x → [1, 2, 3] ← y

# x → [1, 2, 3]; y → [4]
```

- Aritmetické: `+`, `-`, `*`, `/`, `//`, `%`, `**`, `@` (`08_matrix.py`)
- Porovnání: `==`, `!=`, `<`, `>`, `<=`, `>=`
- Bitové: `<<`, `>>`, `|`, `&`, `~`, `^`
- Logické: `and`, `or`, `not`
- Přřazení: `=`, `:=`, `+=`, `-=`, `*=`, `/=`, `//=`, `%=`, `**=`, ...
- Indexování: `[]`
- Slicing: `[:]`
- Volání: `()`
- Ostatní: `in`, `is`

- Přřazení: `x = 42`
- Výraz: `print('My name is', name)`
- Podmínka if:
`if x > 10:`
 `x = 10`
`elif x < 5:`
 `x = 5`
`else:`
 `print('error')`
- For cyklus (`09_for_loop.py`):
`for pet in ['dog', 'cat', 'panda']:`
 `print('I have', pet, 'as a pet')`
- Break, continue, assert, return, pass

- Příklad: `10_case.py`
- Od verze 3.10 máme konečně switch
- V Pythonu tuto konstrukci pojmenovali jako Structural Pattern Matching
- Více se dočtete v dokumentaci [PEP 634: Structural Pattern Matching](#)
- Pár zajímavých příkladů [Customising Pattern Matching Behaviour](#)

```
def http_error(status):  
    match status:  
        case 400:  
            return "Bad request"  
        case 404:  
            return "Not found"  
        case 418:  
            return "I'm a teapot"  
        case _:  
            return "Something's wrong with the internet"
```

```
def factorial(n):  
    """Returns the factorial of n."""  
    if n == 0:  
        return 1  
    else:  
        return n * factorial(n - 1)
```

```
x = factorial(5) # 120
```

- Příklad: 11_function.py
- First-class objekt
- Funkce mohou být vnořené
- Defaultní argumenty
- Názvy parametrů
- Proměnný počet argumentů


```
... # A
def spam():
    ... # B
    def eggs():
        ... # C
        print(x)
```

- Příklady: 12_global.py a 13_nonlocal.py
- Lexikální (statický) rozsah platnosti
- LEGB: konzistentní pravidlo pro vyhodnocování rozsahu platnosti
 - ① Local
 - ② Enclosing
 - ③ Global
 - ④ Built-in
- If, for, while nevytváří nový rozsah platnosti
- Explicitní deklarace přes klíčová slova `global` a `nonlocal`

- Globální proměnné existují do konce programu
- Lokální do konce funkce
- Explicitní smazání přes `del`

- Příklad struktury balíčku

```
network/  
    __init__.py  
    socket.py  
    http/  
        __init__.py  
        request.py  
        response.py  
        ...  
    bittorrent/  
        __init__.py  
        torrent.py  
        bencoding.py  
        ...  
    ...  
from network.http.request import Request
```

Import a single module.

`import time`

Import multiple modules at once.

`import os, re, sys`

Import a module under a different name.

`import multiprocessing as mp`

Import a single item from a module.

`from threading import Thread`

Import multiple items from a module.

`from collections import namedtuple, defaultdict`

Import everything from the given module. (Use with caution!)

`from email import *`

```
from math import sqrt
```

```
class Point:
```

```
    """Representation of a point in 2D space."""
```

```
    def __init__(self, x, y):
```

```
        self.x = x
```

```
        self.y = y
```

```
    def distance(self, other):
```

```
        return sqrt((other.x - self.x) ** 2 +  
                    (other.y - self.y) ** 2)
```

```
a = Point(1, 2)
```

```
b = Point(3, 4)
```

```
print(a.distance(b)) # 2.828427124746190
```

- Příklady: 14_*.py – 23_*.py
- Vytváření instancí a jejich inicializace
- Metoda vs funkce
- Třídy jsou first-class objekty
- Vše je veřejné (public)
- Vše může být předefinované (overridden)
- Každá třída automaticky dědí od třídy object
- Vícenásobná dědičnost, method resolution order (MRO)
- Lze volat metody z bazových tříd
- Instanční proměnné vs proměnné třídy
- Metody instance vs metody třídy vs statické metody

- Vytváření instancí (`__new__()`, `__init__()`)
- Uložení dat instance v paměti (`__dict__`, `__slots__`)
- “Interní” (`__`) a pseudo-privátní (`__`) atributy
- Speciální metody (`__$method__()`), předefinování operátorů
- Použití `super` pro vícenásobnou dědičnost
- Finalizér (`__del__()`)
- Změna procesu vyhledávání atributů (`__getattr__()`, `__getattribute__()`)
- Protokoly, duck typing
- Rozhraní, abstraktní báze třídy
- Třídy mohou být vytvořeny a rozšiřovány za běhu
- Třídy jsou instancemi metatříd

```
from dataclasses import dataclass
```

```
@dataclass
```

```
class InventoryItem:
```

```
    """Class for keeping track of an item in inventory."""
```

```
    name: str
```

```
    unit_price: float
```

```
    quantity_on_hand: int = 0
```

```
    def total_cost(self) -> float:
```

```
        return self.unit_price * self.quantity_on_hand
```

- Příklad: 24_dataclass.py
- Pro třídy, které obsahují hlavně data
- Implicitní `__init__()`, `__repr__()`, `__eq__()`, dekorátor `@dataclass`


```
# Raising an exception:  
raise IOError('not enough space')  
  
# Exception handling:  
try:  
    # code  
except IOError as ex:  
    # handle a specific exception  
    ex.add_note("Extra context") # Python3.11+  
except:  
    # handle all the other exceptions  
else:  
    # no exception was raised  
finally:  
    # cleanup actions, always executed
```

- Příklad: 25_exit_code.py

Bad:

```
f = open('file.txt', 'r')
contents = f.read()
f.close()
```

Better:

```
f = open('file.txt', 'r')
try:
    contents = f.read()
finally:
    f.close()
```

The best:

```
with open('file.txt', 'r') as f:
    contents = f.read()
```

Python 3.10+:

```
with (open('res', 'w') as fout, open('file.txt') as fin):
    fout.write(fin.read())
```

- Jazykové idiomy
- *Pythonic* vs *unpythonic* - používání idiomů v Pythonu
- Zen Pythonu (`import this`)

```
# Unpythonic
i = 0
while i < len(items):
    print(items[i])
    i += 1
```

```
# Pythonic
for item in items:
    print(item)
```

- Formátování řetězců (f-strings, Python 3.6)

```
name = 'Joe'
item = 'bike'
print(f'Hey {name}, where is my {item}?')
```

- Anonymní (lambda) funkce

```
people.sort(key=lambda person: person.name)
```

- Vytvoření seznamu, množiny, slovníku pomocí comprehensions (porozumění)

```
list = [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]
squares = [x ** 2 for x in list if x % 2 == 0]
# [4, 16, 36, 64, 100]
```

- Podmíněný výraz

```
cost = cheap if price <= 100 else expensive
```

- Zřetěžené porovnávání

```
if 1 < x < 5:  
    # ...
```

- Oddělovače číslic (Python 3.6)

```
1_483_349_803
```

- Rozbalení kolekcí

```
head, *middle, tail = [1, 2, 3, 4, 5]
```

- Mroží operátor (Python 3.8)

```
# Loop over fixed length blocks  
while (block := f.read(256)) != "":  
    process(block)
```

- Generátory

```
def fibonacci():  
    a, b = 0, 1  
    while True:  
        yield a  
        a, b = b, a + b
```

```
for fib in fibonacci():  
    print(fib)  
    if fib > 100:  
        break
```

- For cyklus s else větví

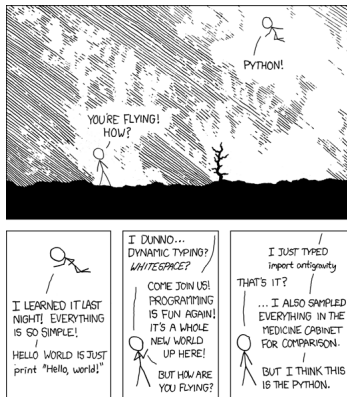
```
for item in collection:
    if item == 5:
        break
else: # ?!
    print("not found")
```

- Modifikovatelné defaultní argumenty

```
def foo(x=[]):
    x.append(4)
    return x
print(foo([1, 2, 3])) # [1, 2, 3, 4]
print(foo()) # [4]
print(foo()) # [4, 4] ?!
```

- Unicode identifikátory $\pi = 3.1415$

- Časté chytáky
- Opravdové podivnosti
- Další podivnosti
- Proč je `hash(-1) == hash(-2)` a proč je dobré rozumět kódu

- Zpracování textu (re, json, xml, csv, base64)
- Datové typy (datetime, collections, dataclasses)
- Konkurentní programování (threading, multiprocessing, asyncio)
- Operační systém a souborový systém (os, shutil, tempfile)
- IPC a síťová komunikace (signal, mmap, selectors, socket)
- Internetové protokoly (urllib, email, smtplib, ipaddress)
- Komprese dat (zipfile, tarfile, gzip)
- Kryptografie (hashlib, hmac, secrets)
- Obdoba funkcionálního programování (itertools, functools)
- Vývoj (unittest, doctest, venv)
- Debuggování a profilování (pdb, timeit, dis)
- Ostatní (logging, argparse, ctypes)

- Python Package Index
- <https://pypi.org/>
- `$ pip install <package_name>`
- Oficiální repositář balíčků pro Python
- Přes 200 000 balíčků
- Je možné vytvořit a zveřejnit vlastní balíček
- Lze vytvořit i vlastní privátní repositář

- Příklad: `26_typing.py`
- [Mypy](#) – volitelná statická typová kontrola
- [Typing](#) – dokumentace pro typovou kontrolu
- [Black](#) – formátuje kód
- [Flake8](#) – kontrola kvality kódu, hlídá víc věcí než Black
- [Isort](#) – postará se o řazení importů
- [Pytest](#) – testovací framework
- [Poetry](#) – balíčkovací manager
- Mypy, Black, Flake8 a Isort dostupné na Merlinovi, Poetry zatím ne, ale co není, může být

- Čistá a jednoduchá syntax
- Jednoduchý na naučení
- Vysoká úroveň abstrakce, vyšší produktivita, vhodné na prototypování
- Užitečné vestavěné datové typy
- Elegantní a flexibilní modulový systém
- Velmi dobrá standardní knihovna (+ PyPI)
- Podpora vícero paradigmat
- Generické programování (duck typing)
- Široce používán

- Není vždy dostatečně rychlý pro výpočetně náročné úlohy
- Rovněž není vhodný pro úlohy s vysokou paměťovou náročností
- Omezený paralelismus s vlákny (GIL: Global Interpreter Lock)
- Nejsou zde konstanty, jak je známe z jiných jazyků (klíčové slovo `const`)
- Obecně přenositelný, ale některý kód je specifický pro daný OS
- Nekompatibilita mezi verzemi 2 a 3

- Všechno je veřejné
- Nesystematická dokumentace
- Důležitá role tabulátorů a mezer
- Standardizace
- Podpora tzv. "monkey patching"(`27_monkey_patching.py`)
- Nevhodný pro nízko úrovněvé programování
- Dynamicky typovaný

